

Boekrecensies Grondboor & Hamer, jaargang 72, nr. 4, 2018

Rivierenland- Nederland van Aa tot Waal

Sunny Jansen & Martin van Lokven

(Boekrecensie door Drs. Hans de Jong)

Uitgeverij Balans, 2018, Amsterdam

ISBN 978 94 600 3820 4, € 27,50, 352 blz.

Een omvangrijk overzicht over de Nederlandse rivieren bestond tot op heden nog niet in ons land. De auteurs vermelden op de omslag dat het boek een bijzonder en meeslepend verhaal van ons waterland beschrijft: 'Overall in Nederland stroomt water. Eeuwenlang waren de rivieren hier de baas. Ze hadden vrij spel, tot de mensen begonnen in te grijpen'. Dit was ongeveer duizend jaar geleden met de aanleg van de eerste dijken. De invloed van de mens werd snel steeds groter. 'En van tijd tot tijd ging het mis: ons land kent een lange reeks van watersnoodrampen.' En naar het heden: 'De bescherming tegen het water blijft urgent, elke dag opnieuw zijn daar duizenden mensen mee bezig'.

De uitgever voegt daaraan toe: 'In dit schitterend geïllustreerde en vormgegeven boek vertellen Sunny Jansen en Martin van Lokven het verhaal van samenleven met de rivieren, van strijd, profijt en angst...'. Dijkgraaf, veerman, baggeraar, politicus; allerlei soorten mensen die met het water te maken hebben komen aan het woord.

Dit laatste is in het boek goed en duidelijk vormgegeven: interviews en de verhalen daar omheen zijn in aparte lichtblauwe kaders over verscheidene bladzijden gezet. Ze tonen een duidelijk onderscheid binnen of naast de over het algemeen korte hoofdstukken van het boek. Deze hoofdstukken gaan kris kras door Nederland heen. Ruimtelijk is er geen sprake van een geografisch logische volgorde. Ook historisch chronologisch is er geen echt duidelijke opeenvolging. Het eerste hoofdstuk begint, na een min of meer poëtisch begin met de aardig gevonden titel 'Een blauwe lijn als rode draad', met een dramatisch verhaal over een grote overstromingsramp langs de Rijn en de Waal in 1809. Dit blijkt voor hoofdstuk twee een opmaat naar de aard van de rivieren van Nederland sinds het Weichselien, het laatste glaciaal, te zijn. In dit hoofdstuk wordt nog verder in de geologische geschiedenis teruggerepen, namelijk naar het Eridanos rivierenstelsel. Daarin is het eerste 'kader' met als titel 'Wat is een rivier' passend gemaakt. Het begrip rivier wordt hierin via een interview met een Utrechtse wetenschapper uitgewerkt.

De volgende hoofdstukken van elk gemiddeld drie tot acht bladzijden zijn capita selecta, die gebeurtenissen over rivieren en het water beschrijven, met thema's als waterschappen, tol, watermolens, de Hollandse Waterlinie, kanalisatie, de Rijn als open riool, ruimte voor de rivier, recreatie, veerponten, visserij, drinkwater, nieuwe natuur en vele andere. De teksten zijn verrijkt met tussenkoppen of citaten van mensen die ooit iets gezegd of geschreven hebben wat met het onderwerp van het betreffende hoofdstuk te maken heeft.

Daarmee is het boek geschikt om af en toe eens een hoofdstuk te lezen of een onderwerp op te zoeken dat met rivieren in Nederland en de strijd om en met het water te maken heeft: leg het boek bij wijze van spreken op tafel en blader of lees er af en toe eens een hoofdstukje in. Men moet dus niet verwachten dat men er een uitputtend of wetenschappelijk doorwrocht verhaal over een of ander aspect van ons rivierland aantreft.

De uitgeverij vermeldt op de omslag dat het boek schitterend geïllustreerd is. Helaas zijn echter veel foto's voor dit predicaat te klein of niet scherp genoeg afgedrukt.

Men zou verwachten, met het oog op de titel van het boek, dat de meeste hoofdstukken begeleid worden door een kaart van het betreffende gebied en eventueel een chronologische tijdschaal. Maar helaas staat er slechts één kaart in het hele boek: achterin naast een lijst van Nederlandse rivieren, ook op slechts één bladzijde. Op die ene bladzijde kunnen natuurlijk niet de namen van alle Nederlandse rivieren staan. Dat zijn er veel meer. En dientengevolge ook niet op dat kleine kaartje, waarop de namen zonder vergrootglas nauwelijks leesbaar zijn.